

TULLVÄG, m. 2. Väg, på hvilken man måste passera tull.

TULLVÄSENDE, n. sing. *T-t*, allt hvad som har gemenskap med tullen för inkommande och utgående varor, dess styrelse, förvaltning och gälande stadgar.

TULPAN, tullpån, m. 3. Allmänt bekant blomsterväxt af Liljorna. Tulipa. — *Ss. T-odling.*

TULPANTRÄD, tullpånträd, n. 3. Ett i Nordamerika vildt växande, högstammigt träd med stora, tulpanlika blommor. Liriodendron tulipifera.

TULTA, tüllta, v. n. 4. Gå med korta, ojemna och vankande steg. Säges om barn och gamla personer.

TULUBB, -ubb, m. 3. Lång, vid, fotsid pels (egentl. med foder af ryska lamskinn).

TUM, tumm, m. o. n. 3. (af *Tumme*) Längdmått = $\frac{1}{24}$ aln. *Icke en t-s bredd, icke det ringaste.*

TUMBLECK, n. 5. Ett bleck på en bössstock.

TUMHUF, tùmhhuv, m. 2. pl. — *hufvar*. Stycke af bleck, horn, koppar eller annat ämne, hvarmed vissa handverkare under arbetet betäcka tummen.

TUMLA, v. n. 4. 1) Komma farande med en högst vacklande gång, såsom en rusig. *T. emót, främ, i'n, út.* — 2) Falla med en hvälfvande rörelse, hvälfva om. *T. af hästen. T. om hvarandra. T. om,* vältra om med hvarandra; (fig.) slåss, kriga. *T. omkull, öfver ända. T. ned. T. under bordet. T. ulför trappan.* — 3) *T. ell. t. sig,* vältra sig såsom hästar; göra en tumling i luften, såsom vissa fåglar. — 4) (ridk.) *T. om,* göra svängningar i hel eller half volt. — *V. a. T. en häst,* se *T. om* (bem. 4). — *Tumlande*, n. 4.

TUMLARE, m. 3. (t. *Tummler*) 1) En art Delfin, 4 till 6 fot lång, hvars rörelse, då han simmer, har utseende af en tumling. *Delphinus Phocæna.* — 2) Se *Tumlett*. — 3) Ett slags liten bågare utan fot, i form af en puka. Uppgifves hafva sitt namn deraf, att våra förfäder, när de druckit ur, plågade hvälfva om den, till tecken att intet fanns öfrigt.

TUMLETT, tummlätt, f. 3. En art af Dufslätet, som tumlar om under flykten. *Columba Gyatrix.*

TUMLING, f. 2. 1) Rörelsen, då någon tumlar. — 2) (ridk.) Rörelser med en häst i hel eller half volt.

TUMMA, v. a. o. n. 4. 1) *T. ell. t. på,* med tummen känna, trycka på, beröra, fingra. *T. ell. ur,* med fingret föra fram eller tillbaka visaren derå, så att den visar rätt. *T. främ, tillbaka.* — 2) (fig., aktivt) Genom hvarjehanda medel (mutor, löften, artighet, smicker o. s. v.) förmå någon att ändra tanka, tala eller skriva mot sin öfvertygelse, o. s. v. — 3) (fam., neutralt) Gifva tummen på något. *Jfr. Tumme. Vi t-de att råkas.*

TUMME, m. 2. pl. *tummar*, Det kortaste och tjockaste fingret på handen. (Fig. fam.) *Hålla t-n på ögat på en,* noga vaka öfver ens uppförande, hålla en i tygeln. *Snus på t-n,* se *Snus*. (Fam.) *Ge en t-n på något,* sätta sin tumme mot en annans, till bekräftelse af löfte, öfverenskomelse, o. s. v.

TUMMEL, tùmml, n. sing. *Tumlande*, slagsmål, kamp, strid, krig. Deraf *Strids-, Krigstummel.* *Hummel om t.,* se *Huller om buller.*

II.

TUMMELITEN, tummeli'tänn, m. sing. 4) (fam.) Ganska kortväxt människa. Benämningen hämtad ifrån en saga med denna titel, hvart en människa, kort som en tumme, omtalas. — 2) En liten fågel, 4 tum lång, brun, med stark och vacker sång. *Sylvia Troglodytes.* Kallas äfv. *Gårdsmyg.*

TUMMELPLATS, m. 3. Plats för strid, fältslag, krig.

TUMPLÅT, m. 2. Se *Tumbleck*.

TUMSKRUF, m. 2. pl. — *skrufvar*. Ett slags fordom brukligt pinoredskap, bestående i en skruf, som sattes om tummen.

TUMSTOCK, m. 2. Se *Måttstock*, bem. 1.

TUMTALS, adv. I tum, efter tum. *Räkna t.*

TUMULT, -ült, n. 5. (lat. *Tumultus*) 1) Larm, oväsende. — 2) (fig.) Upplopp.

TUMULTUARISK, a. 2. 1) Larmande, bullersam. — 2) (fig.) Upprorisk.

TUNDER, tündnd'r, n. sing. Fordom brukligt antändningsmedel, beredt af multadt trä eller bark. — *Ss. T-ask, -dosa.*

TUNG, a. 2. komp. *Tyngre*; superl. *Tyngst*. 1) a) Betecknar, med åtföljande bestämningsord, måttet af en kropps tyngd (jfr. d. o.). *Kofferten är två pund t. — b)* (utan åtföljande bestämningsord) Som har mycken tyngd, väger mycket. *T. börda. T-a kroppar.* — 2) Trög, tyngande, tryckande. *T. på foten, se Tungfotad. Hafva en t. gång,* gå på ett sätt, att foten tynger hårdt för hvar steg, som man tar. — 3) Mödosam, svår, besvärlig, plågsam. *T-t arbete. T. väg. T-t väglag. T-t väder,* tryckande luft. *T. andedrägt. T. sömn,* hvarur man ej lätt uppvaknar. *Det är t-t att se sig så misskänd. Göra en lifvet t-t. T. hörsel,* svag, klen h. *Vara t. i hufvudet,* känna der liksom en tryckande tyngd. — 4) Sömnig. *Bli t. Känna sig t. — Deraf: Tynga ti'll. — 5) Svårmodig. T. till sinnes, till lynnes. T-t lynne.*

TUNGA, f. 1. I. (af *Tung*) 1) Börda, besvär. *Det är honom till mycken t. Bära dagens t. och hetta,* arbetets möda. — 2) Tryckande pålaga. *Lägga t. ell. skatt och t. på allmogen. Lägga t. på sina undersåter.*

TUNGA, f. 1. II. 1) Den köttiga, rörliga kroppsdel i munnen, som är smakens verktyg, derjemte nödvändig för talet, äfvensom för tuggningen och sväljningen, sammansatt af åtskilliga muskler och beklädd med en hinna, samt ägande en mängd kärl, nerver och slemkörtlar, hvilka hålla den fuktig och hal. *En slemmig, frisk t. Leka med t-n i munnen.* (Fig.) *Styra sin t.,* tala försigtigt, ej säga allt hvad som faller en in. *Hafva en qvick, rörlig, löpande t.,* god talegåfva. *Jag hade ordet på t-n,* jag var nära att påminna mig ordet. *Det ligger mig på t-n,* det föresväfvar dunkelt mitt minne. *Hafva två t-gor i en mun,* vara falsk, dubbel i sitt tal. *Hålla t-n rätt i munnen,* vara försiktig i sitt tal. *Han säger allt hvad som kommer honom på t-n,* hvad som faller honom in. *Ha hjertat på t-n,* säga sitt hjertas mening öppet och oförstäld. *Elak, giftig t.,* baktalare, smädare. — 2) Säges äfv. om motsvarande kroppsdel hos djur, isynn. af slagade djur, beredd till mat. — *Rökt t. — 3)* (fig.) Se *Språk*. — 4) (i Johannerorden) Nation. — 5) Se *Killare*. — 6) Hvad som till figuren liknar en människotunga. *T-gor på en flagg, på en jacka. Tungorna i ett brådspel,* de spetsiga figurer i bottnen deraf, som utvisa platserna för brickorna. *T-n på en väg,* den